

Ik ben de Pet

'Binnen- en buitengrenzen'

groep 7-8

**“Nee, ik ben niet “pet”.
Ik ben EEN pet. De Pet
van een Douanier.”**

Hé.

Hallo!

Wat ontzettend leuk dat je naar mij kijkt.

Ja, je ziet het goed.

Ik ben een pet.

Nee, ik ben niet "pet". Ik ben EEN pet.

De Pet van een Douanier.

Heb je even? Of heb je haast.

Dat begrijp ik wel, hoor. Iedereen heeft haast tegenwoordig.

Dat was vroeger anders. Daar kan ik je van alles over vertellen.

Maar als je druk bent, of haast hebt... ik wil je niet ophouden.

Oh, je hebt wel even?

Wat fijn. Ik hou er van om met mensen te praten.

Voorals als ze jonger zijn dan ik.

Ik zeg altijd maar: de jeugd heeft de toekomst.

Ouwe dingen horen in het museum!

Zeg dat maar niet tegen je leraar of lerares, hoor.

Ik denk dat jullie niet eens meer weten wat grenzen zijn.

Als je naar Frankrijk rijdt of naar Spanje...

ja, dan zie je wel een bord dat je daar bent.

"Zijn we al in Frankrijk?"

En dan kijkt je moeder op de mobiele telefoon

en dan ziet ze dat jullie daar al zijn of niet...

Dat was in mijn tijd wel anders.

Dan kon je niet zomaar van Nederland naar België.

Of naar Duitsland.

Daar was De Grens.

Heel streng was dat.

Met slagbomen.

En dan stond daar een man of een vrouw.

Met een pet. Met mij op z'n hoofd.

En die ging dan bij jullie raampje staan.

Moest je het raampje opendraaien.

En dan zei mijn baas: "Mag ik even de paspoorten zien?"

En mamma had die dan opgeborgen in een diepe tas.

En pappa boos: "Die had je toch even bovenop kunnen leggen?"

En mamma zenuwachtig: "Ik wist niet dat we zo snel al bij de grens

waren."

En mijn baas die dan een beetje ongeduldig zei:

"Kunnen we het vinden?"

Mamma nog zenuwachtiger, pappa nog bozer.

En daarachter kwam dan een hele file aan auto's.

En die werden ook boos, dat het zo lang ging duren.

Dan maakte mijn baas een gebaar van

"Rustig even, ja. Ik ben de baas. En ik bepaal hier het tempo."

Wist jij dat toeristen per jaar 1 komma 25 miljard keer de grens over gaan? En al dat oponthoud. Ik vond het leuk destijds...

je zag nog eens mensen.

Maar ik begrijp ook wel dat dát heel onhandig was.

Elke keer die paspoorten.

Vroeger waren die grenzen ook veel belangrijker.

Vroeg in de vorige eeuw, toen was in Nederland de boter veel goedkoper.

En die mocht je dus niet zomaar verkopen in België...

nee, dat was verboden.

En dan had je smokkelaars. Die deden dan 25 kilo boter in een rugzak, een pungel, en die gingen dan in het donker de grens over...

op hun hoede voor de commiezen... dat waren douaniers die overal konden liggen wachten op smokkelaars.

En als je gepakt werd, nou dan ging je de gevangenis in.

Pungelaars werden ze genoemd. Ik weet het nog,

mijn baas lag zelf bij grenspaal 159, bij het smokkelbruggetje...

Zoveel moeite... en in Europa vonden ze het langzamerhand ook een beetje onzin.

Er moest vrije handel komen in Europa. Dat was juist goed voor de economie.

En vrij reizen ook... dat je gewoon – zonder al dat paspoortengedoe – van het ene land naar het andere kon komen.

In 1985 heeft een aantal landen daarom een Verdrag ondertekend.

Dat waren in eerste instantie België, Nederland, Luxemburg, Duitsland en Frankrijk. Zij vonden dat het wel klaar was met die paspoortcontrole. Dat verdrag werd, het Verdrag van Schengen genoemd...

Schengen is een klein dorpje dat op het Luxemburgse drielandenpunt ligt, met grenzen aan Duitsland en Frankrijk. Daar werd die eerste overeenkomst ondertekend.

Ik weet dat nog. Mijn baas was die dag een beetje droevig. "Wat moet ik nou doen," vroeg hij. Hij was toen al oud, hoor. Hij is met pensioen gegaan. En hij is hier in het museum gaan werken. Om verhalen te vertellen. Over grenzen, en dat ze verdwenen. En mij zette hij in een prachtige vitrine.

Intussen doen heel veel landen mee met dat Verdrag van Schengen. Alleen Roemenië, Ierland, Bulgarije Kroatië en Cyprus... die doen allemaal niet mee. Hoewel.....
Roemenië, Bulgarije en Kroatië binnenkort waarschijnlijk wel. Maar gek is wel dat Zwitserland, Liechtenstein, Noorwegen en IJsland dan weer wel mee doen... en die maken weer geen deel uit van de Europese Unie.

Vierhonderd miljoen Europeanen kunnen nu zonder douanecontrole reizen binnen het Schengengebied. En dat betekent dat we de grenzen tussen al die landen heel snel kunnen passeren. We noemen dat binnengrenzen. Wat dat scheelt! Pappa hoeft niet meer boos te worden. Mamma kan gewoon de paspoorten diep in d'r tas laten. We rijden lekker door naar Spanje. Ja, toch? Je bent er dan zo.

En wat het ook scheelt op de vliegvelden. Och, mensen. Ik was – als pet – nooit op Schiphol maar ik ken nogal wat andere petten die daar aan het werk waren. En daar stonden soms rijen vanwege die paspoorten. Nou staan die daar nog wel want voor Amerika of Australië moet je natuurlijk je paspoort wel laten controleren. Toch, het scheelt tijd! En daardoor ergernis. En reizen wordt leuker. En het is allemaal handiger.

Moet je voorstellen wat dat betekent voor vrachtwagenchauffeurs.
Die heb ik bij mijn grens zo vaak gehad.
Dan had je een chauffeur die een vracht ophaalde in de Rotterdamse haven. En die moest dan naar Roemenië.
Dan moest hij wel bij vier of vijf grensovergangen zijn papieren laten controleren en afstempelen, en dan ook weer zijn lading laten controleren. Daar moest geld voor worden betaald... invoerrechten heette dat.
En daardoor werden die producten dan weer veel duurder in het buitenland.
En de tijd die dat kostte. Mensenlief.
Ja, dat weet ik nog wel.
Hele rijen vrachtwagens alleen maar wachten op een stempeltje.
We werkten keihard. Er is wat af gezweet op die hoofden onder mij.
Kletsnat werd ik soms aan het haakje gehangen.
Maar het schoot nooit op.

Mijn baas heeft het me nog uitgelegd.
Toen was hij al met pensioen.
Hij zei: "Pet, je moet begrijpen...
de hele Europese Unie is één grote markt geworden."
Soms ging hij hier zitten, vlakbij de vitrine.
En hij zette mij nooit meer op z'n hoofd.
Maar dan sprak hij wel met me.
"Pet, dat waren mooie tijden met die smokkelaars, weet je nog?"

En dan vertelde hij spannende verhalen over wagens waar ze heel slim koelboxen in hadden gelast waar je dan boter in kon smokkelen.
Soms wel met 1500 kilo boter, en dan door modderpaadjes waar zo'n auto helemaal in vast raakte.
En dan zaten we achter die smokkelaars aan en die wierpen dan kraaienpoten op de weg. Dat waren metalen krammetjes waar je je banden op stuk reed. Avonturen waren dat... het leek soms wel een cowboyfilm. Weten jullie eigenlijk wel wat een cowboyfilm is?
Dat is allemaal van vroeger. Mijn baas kon daar mooi over vertellen.
Spannend.

Maar ja, het is beter zoals het nu is.
En niet alle douane is afgeschaft.

Nee, dat nou ook weer niet.

Ja, mijn baas en ik... wij zitten in het museum.

Maar er is natuurlijk altijd nog een buitengrens aan Europa.

Dan ga je van het Schengengebied naar Rusland,
of van Amerika naar het Schengengebied.

Of naar Afrika.

Daar heb je nog douane, en daar heb je nog controles, en daar moet
je nog je paspoort laten zien, en daar heb je ook nog petten.

Dat moet ook.

't Is niet meer altijd boter, dat gesmokkeld wordt.

't Zijn tegenwoordig ook mensen.

Mensen uit Afrika die het daar niet goed hebben.

En die naar Europa willen komen.

Ja, en dat kan niet zomaar. Daar zijn regels voor.

Vluchtelingen, die hun leven niet veilig zijn, die mogen komen.

Maar anderen niet.

Daar moeten die petten op toezien.

Daar zou ik niet graag willen werken, zeg ik eerlijk.

Wie wel, wie niet. Lijkt me lastig.

Gelukkig ga ik daar niet over, als pet zijnde.

Ik vind het hier wel best. In mijn vitrine.

En ik vind het ook goed dat ik hier nu hang.

Wist jij dat tachtig procent van de Nederlandse export naar Europese
landen gaat?

Dan is het handig dat je niet voortdurend wordt gecontroleerd
aan de grens, toch?

Ooit was het heel goed dat we controles aan de grens hielden.

Maar toen waren we ook nog niet echt "Europese Unie".

Ik bedoel: toen hielden we allemaal heel erg vast aan ons eigen
landje.

En wat daarbuiten was, dat was dan heel erg "buitenland".

Daar wilde je niks mee te maken hebben.

Maar dat is nu anders.

De wereld is zo klein geworden. Of groot.

Op Internet kan je zo de hele wereld door.

Je weet binnen een minuut wat er in de wereld gebeurt.

Dus is het goed dat ze al die slagbomen hebben weggehaald.

Maar het is ook mooi dat de geschiedenis niet helemaal vergeten wordt.

Als je straks over de grens rijdt, met de auto.

En mamma zegt: "Zijn we al in België?"

Dat jij dan een mooi verhaal kan vertellen over smokkelaars, over boter, over geheime vakjes in auto's, over kraaienpoten over de weg.

En misschien ook over een pet in een museum die even z'n verhaal wilde doen.

Je moet vast weer door.

Dank je wel, dat je even stilstond. Dat vind ik fijn.

En kom gerust een keer terug.